

in Czechoslovakia: demographic development and policy perspectives (sborník *The New Political Geography of Eastern Europe* redigovaný J. O. Loughlinem a H. Wustenem, vydaný roku 1993 Belhaven Press v Londýně a New Yorku), **La situation démographique de la population tzigane en Tchécoslovaquie** (sborník *Les Familles Roms d'Europe de l'Est*, který vydal Institut de l'Enfance et de la Famille v Paříži v roce 1993), **Les Tsiganes en République Tchèque et en République Slovaque** (*Espace, Populations, Sociétés*, 1994/3), **Les Hongrois de Slovaquie, problèmes ethnofrontaliers dans l'Europe médiane en mutation** (ve spolupráci s A.-L. Sanguinem v *Annales de Géographie*, No. 601, 1998), **Tšekinnmaan romanien historiasta kansainvalissiin suhteisiin** (ve spolupráci s K. Seppalou, která vyšla v časopise *Journal of the Finnish Association of Geographers*, Vol. 110, No. 3, 1998).

Kromě toho publikovala i nadále v domácích periodících, v tom i v *Demografii*, např. studie **Prognóza romské populace v ČSFR do roku 2025** (*Demografie*, 1990, roč. 32, č. 3, s. 219–224.), **Romové v České republice dle výsledků sčítání lidu 1991** (*Demografie*, 1996, roč. 38, č. 4, s. 276–280) nebo **Demografické a geodemografické charakteristiky romské populace v České republice** (sborník *Romové – reflexe problému*. Soubor textů k romské problematice, vydaný Institutem základů vzdělanosti UK v Praze 1997). Širší tematiky se týkaly práce jako **Population census and ethnic groups** (*Acta Universitatis Carolinae. Geographica*, 1995), **Romové ve střední a východní Evropě** (*Geografické rozhledy*, Ročník 9, 1/1999–2000, případně **Romové z pohledu statistiky a demografie**, která vyšla ve sborníku *Romové*

v České republice (1945–1998) vydané v Praze v roce 1999 Socioklubem.

Pravděpodobně nejvýznamnější bylo působení Květy Kalibové ve *Skupině specialistů na demografickou situaci národnostních menšin* při Radě Evropy v letech 1996–1999, kde byla pověřena zpracováním romské problematiky. Studie vypracovaná autorkou v rámci činnosti skupiny **The demographic characteristics of Roma/Gypsies in selected countries in Central and Eastern Europe** byla publikovaná ve sborníku **The demographic characteristics of national minorities in certain European states**, který redigovali W. Haug, Y. Courbage a P. Compton jako druhý vazek *Population Studies* No. 31 a který vyšel péčí Rady Evropy v roce 2000 také ve francouzském znění.

Květa Kalibová vystoupila na četných konferencích nebo diskusních večerech pořádaných v České republice i na mezinárodním fóru, například příspěvek **Geographic and geodemographic characteristics of Gypsy population in the Czech Republic and the Slovak Republic** přednesla na regionální konferenci IGU konané v Praze v roce 1994 na téma *Environmental and Quality of Life in Central Europe: Problems of Transition* a referát s názvem **Roma/Gypsy population in Eastern Europe from the point of view of demography** přednesla na Evropské populační konferenci *European Populations Unity in Diversity* konané v Haagu v roce 1999.

Přejeme jubilantce, dlouholeté člence *České demografické společnosti*, aby se ještě mnoho let těšila zdraví, spokojenosti a radostí z dobře vykonané práce, ale také další pracovní úspěchy a mnoho štěstí a pohody v osobním životě.

Ludmila Fialová

JUDr. Michal Illner má sedmdesát let

JUDr. Michal Illner se narodil 19. května roku 1934 v Praze. Už od mládí se profesně zajímal o společenskou vědu. Situace v roce 1952, kdy maturoval na Akademickém gymnáziu, byla však pro člověka, který nechtěl být jen intelektuálním přísluhovačem vládnoucího režimu, ale chtěl společnost skutečně studovat a chápat principy jejího fungování, krajně nepříznivá. Michal Illner vyřešil dilema mezi svými profesními zájmy a možnostmi, které tehdejší společnost nabízela, „úrokem stranou“ – zapsal se na Právnickou fakultu Karlovy Univerzity, kterou úspěšně absolvoval v roce 1956. Po ukončení studia pracoval rok jako právník ve Frýdku-Místku, později v různých funkcích v několika průmyslových podnicích. Ideologické tání komunistického režimu v šedesátých letech mu dalo novou šanci věnovat se vědecké práci. V roce

1965 absolvoval úspěšně konkurz do oddělení metod a technik nově založeného *Sociologického ústavu Akademie věd* a české společenské vědy v něm na dlouhá léta získaly významnou posilu (zatímco sám jubilant obětoval v budoucnu stále lukrativnější možnost žít se jako právník).

Jeho vědecký vývoj v sociologickém ústavu byl poměrně rychlý, protože uvolňování politických poměrů na konci 60. let otvíralo prostor i pro neustraníky, kteří se nechtěli kompromitovat spoluprací s režimem. Brzy se zapojil do činnosti *Masarykovy české sociologické společnosti*. V roce 1967 vyjel Michal Illner poprvé na delší dobu do zahraničí – na stáž v *Zentralarchiv für Empirische Sozialforschung* v německém Kolíně nad Rýnem. V roce 1968 získal na právnické fakultě titul JUDr. v oboru správního práva, ve stejném roce ještě úspěšně vykonal kandidát-

ské zkoušky ze sociologie. Srpnové události roku 1968 ovšem tvrdě zasáhly do jeho slibně se rozvíjející kariéry. V letech 1969–1970 sice ještě stihnul odjet na připravovanou stáž na *Bureau of Applied Social Research* v New Yorku, ale po návratu se jeho pracovní postup na dlouhou dobu zastavil. Jeho neideologické téma „sociální indikátory“ mu sice umožnilo zůstat vědeckým pracovníkem Akademie, ale k obhajobě jeho dizertační práce už nedošlo. Sociologický ústav ztratil svoji samostatnost a jeho zbytky byly podřízeny tvrdému stranickému dohledu. Sedmdesátá a osmdesátá léta prožil Michal Illner v jistém smyslu ve vnitřní emigraci. Z potenciálních výzkumných témat se soustředil především na ta, která byla co nejméně spojena s komunistickou ideologií – sociální indikátory, sociálně statistické informace. V roce 1980 publikoval s kolegou *Foretem* knihu **Sociální ukazatele**. V době normalizace se také institucionalizoval jeho dlouhodobější zájem o demografii a sociální geografii – v roce 1974 se stal členem *Československé/České společnosti demografické*. V té době se také aktivně zapojil do řady vědeckých diskusí vedených odborníky mimo oficiální struktury.

Po sametové revoluci využil Michal Illner svých zkušeností a přiřadil se k lidem, kteří pomohli znovu obnovit Sociologický ústav jako samostatné pracoviště v rámci Akademie věd. Založil oddělení, které se soustředilo na výzkum lokálních a regionálních aspektů společenské transformace, a svým tematickým zaměřením propojovalo sociologii s demografií a sociální geografii. Byl jmenován zástupcem ředitele a posléze vykonával dvě volební období (1993–2001) funkci ředitele. Vedle své práce v řídicích funkcích, která byla mimořádně náročná, zvláště v době restrukturalizace Akademie věd na počátku 90. let, nepolevil ani ve své činnosti výzkumníka. Jádrem jeho zájmu se stala témata jako „prostorové aspekty společenského vývoje“, „sociologie sídel“ a „lokální a regionální politika“, která leží v pomyslném průsečíku jeho rozmanitých profesních kvalifikací a při jejichž studiu může nejlépe uplatnit svoje předchozí vědecké zkušenosti. Publikoval řadu článků v odborných časopisech doma i v zahraničí, ještě delší

je seznam jeho příspěvků do knižních publikací. Michal Illner také vedl velké množství výzkumných projektů, byl rovněž spolueditorem knih **Changing territorial administration in Czechoslovakia** (1992), **Local Democracy and the Processes of Transformation in East-Central Europe** (1996), **Central Europe in Transition: Towards EU Membership** (2001), **Local Democracy in Post-Communist Europe** (2003).

Díky své pozici ve vědecké komunitě byl Michal Illner v 90. letech postaven i do řady dalších významných funkcí, z nichž jmenujme jen vybrané – členství ve Standing Committee for the Social Sciences Evropské nadace pro vědu a členství v Core Group tohoto výboru, členství v Board of Research Committee 05 „Comparative studies in local government and politics“ mezinárodní politologické asociace IPSA, předsednictví v Podoborové komisi sociologie a členství v Oborové komisi společenských věd Grantové agentury ČR nebo členství v hlavním výboru Masarykovy české sociologické společnosti. Je rovněž členem Vědecké rady Akademie věd ČR. Navzdory velkému pracovnímu vytížení si Michal Illner vždycky našel čas i na studenty a výuku. Od roku 1990 přednáší pravidelně **Základy sociologie pro geografii** na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty UK v Praze. V roce 1992 začal přednášet i na Fakultě sociálních věd UK, kde vyučuje kurzy **Sociologie sídel a Praha: kapitoly ze sociologie města**. Michal Illner je velmi oblíbený pedagog. Možná mají studenti schopnost rozpoznat i během krátké doby výuky, jaký člověk před nimi stojí, a ocenit kromě samotných přednášek i osobnost přednášejícího. My, kteří jsme měli tu možnost být s Michalem Illnerem po léta v úzkém pracovním kontaktu, můžeme pozorování studentů jenom potvrdit. Přejeme mu do příštích let hodně pracovního i osobního zdatu a doufáme, že budeme mít mnoho dalších příležitostí se ním, jako vědcem, pedagogem i člověkem, nadále setkávat. Gentlemanů v tom nejpůvodnějším slova smyslu totiž není mnoho.

Tomáš Kostecký

Významné jubileum Milana Kučery

Je nám ctí a potěšením zároveň oznámit našim čtenářům, že se dne 2. července 2004 dožívá sedmdesátí pěti let náš dlouholetý spolupracovník *ing. Milan Kučera*. Výjimečně rozsáhlé práce jubilanta bylo připomenuto již dříve (naposledy v roce 1999, *Demografie*, roč. 41, č. 3, s. 227–226), přesto bych ráda uvedla, že se M. Kučera i v dalších letech nadále velmi aktivně podílel na práci demografické obce, a to nejen z pozice místopředsedy Společ-

nosti, ve které působil až do roku 2003. Kromě aktivní účasti na diskusních večerech spoluorganizoval 26. národní demografickou konferenci na téma **Stárnutí populace České republiky a jeho důsledky** uspořádanou v květnu roku 2001, vystoupil i na následující konferenci **Demografický portrét Prahy**, kde připomněl jedno ze svých dávných témat – proměny demografické skladby pražských sídlišť v čase.